

A Régiók Európai Bizottsága véleménye – A termelőtől a fogyasztóig – a helyi és regionális dimenzió

(2021/C 37/04)

Előadó: Guido MILANA (IT/PES), Olevano Romano képviselő-testületének tagja

POLITIKAI AJÁNLÁSOK**A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA**

1. határozottan üdvözli „a termelőtől a fogyasztóig” stratégiát (a továbbiakban: stratégia), amely az EU biológiai sokféleségről szóló 2030-as stratégiájával⁽¹⁾ együtt az európai zöld megállapodás⁽²⁾ fókuszában áll, és mindkettő elengedhetetlen ahhoz, hogy 2050-re Európa legyen az első klímasemleges kontinens; hangsúlyozza, hogy a két stratégiát tökéletesen össze kell kapcsolni az élelmiszerrendszerek éghajlatra, fenntartható környezetre és biológiai sokféleségre gyakorolt hatásának csökkentése érdekében, támogatva a talaj egészségét, a beporzók védelmét, a biológiai erőforrások integrált védekezés céljából történő felhasználását, valamint a vizeket és az ökoszisztémákat; ezzel egy időben biztosítaniuk kell a biztonságos és egészséges élelmiszer-ellátást is. Emellett segíteniük kell a vidéki térségek elnéptelenedésének kezelését is; úgy véli, hogy az élelmiszer-önellátás hasonlóképpen fontos és stratégiai kérdés, amely magában foglalja a termelési kapacitás fenntartását, ezért az EU-nak kellő költségvetési támogatást kell biztosítania;
2. hangsúlyozza, hogy koherenciára van szükség az élelmiszerekkel kapcsolatos különféle ágazatok, például a mezőgazdaság, az állattenyésztés, az erdőművelés, a halászat és a tengerügy, valamint a környezetvédelmi, energia- és egészségügyi politikák, a fogyasztóvédelmi, a termelési, a foglalkoztatási és a vidékfejlesztési és erdészeti politika között, és többszintű irányítási megközelítést kell alkalmazni, hogy az európai szinten összehangolt intézkedések hozzájáruljanak a stratégia ambiciózus és megosztott reformcélokra irányuló megvalósításához. A helyi és vidéki közösségek hozzájárulását jobban el kell ismerni és integrálni a szakpolitikákba. Alapvető fontosságú a régiók kulturális identitásának az ökoszisztémákhoz való újrakapcsolása;
3. rámutat arra, hogy a Covid19-világjárvány rendkívül erősen tudatosította bennünk az egészségünk, az ökoszisztémák, az ellátási láncok, a fogyasztási szokások és a bolygó határai közötti összefüggéseket. A jelenlegi világjárvány csak egy a példák közül: az aszályok, áradások, erdőtüzek és az új kártevők növekvő gyakorisága folyamatosan arra emlékeztet minket, hogy az élelmiszerrendszerünk veszélyben van, és fenntarthatóbbá, valamint ellenállóbbá kell válnia, továbbá bármilyen körülmények között működőképes kell, hogy legyen, biztosítva, hogy a polgárok – megfizethető áron – elegendő mennyiségű egészséges és megfelelő élelemhez jussanak;
4. megjegyzi, hogy nem lehet fenntartható mezőgazdaságot kialakítani, ha az EU továbbra is olcsón hoz be mezőgazdasági termékeket, amelyek nem tartják be az európai termelési előírásokat és tisztességtelenül versenyeznek az európai termelési láncokkal, valamint ha saját feleslegét az európai termelési költségek alatt exportálja; kéri, hogy sürgősen vessenek be új, méltányosabb, szolidárisabb többoldalú szabályokat annak érdekében, hogy az uniós termelők ne érintse hátrányosan gazdaságuk gazdasági fenntarthatósága; reméli, hogy ez az új megközelítés a termelők gazdasági kilátásainak javítására, valamint a termelők és a fogyasztók közötti kapcsolatok megerősítésére irányul, támogatja a diverzifikált és a hagyományos termelési rendszerekkel szemben alternatívát jelentő vagy azokat kiegészítő élelmiszerrendszereket; rámutat az érték olyan módon történő méltányosabb újraelosztására, amely jobban jutalmazza a minőségi közjavakat és ökoszisztéma-szolgáltatásokat nyújtó termelőket;

⁽¹⁾ COM(2020) 380 final.

⁽²⁾ COM(2019) 640 final.

5. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy következetesen használja a meglévő (pl. a fenntartható fejlődési célokra vonatkozó) mutatókat a fenntartható élelmiszer-termelés, az ökoszisztéma-szolgáltatások és a mezőgazdasági termelők és a munkavállalók tisztességes gazdasági kilátásainak a különböző ágazati politikák keretében történő egyesítésére irányuló célkitűzés elérése terén elért eredmények nyomán követésére; megjegyzi, hogy új mutatók bevezetését csak azokon a területeken kell előirányozni, amelyek még nincsenek kellőképpen felmérve; reméli, hogy az élelmiszerrendszer valamennyi szereplője aktívan részt vesz a stratégia végrehajtásának nyomán követésében és értékelésében;

6. reméli, hogy elismerik és támogatják a régiók és a városok mint az élelmiszeripari átállás fontos szereplői szerepét; a Régiók Európai Bizottsága egyéb feladatai mellett az európai városok és régiók gyakorlati tudáskészletét testesíti meg, ezért fontos közvetítője lehet a kormányzati szintek közötti kommunikációnak és kölcsönös tanulásnak; a jövőbeli KAP meghatározása és bevezetése keretében elengedhetetlen, hogy az európai régiók továbbra is betölthessék irányító hatósági szerepüket, annak érdekében, hogy „A termelőtől a fogyasztóig” stratégiában meghatározott átállásokat a szereplőkhöz minél közelebbi szinten tudják támogatni, és biztosítani tudják, hogy a jövőbeli stratégiai tervek megfeleljenek a helyi szükségleteknek. Ezért alapvetően fontos lenne a stratégiai tervek első pillérének regionalizálása, hogy az ökoszisztemeket mint a stratégia végrehajtását kísérő fontos eszközöket az egyes régiók sajátos igényeinek megfelelően lehessen kezelni;

A termelők támogatása, a rövid és átlátható ellátási láncok előmozdítása

7. javasolja a föld agráripárban történő koncentrációjával kapcsolatos tendenciáknak, a földárak emelkedésének, a peremterületeken a földek termelésből való kivonásának, valamint ebből adódóan a kis- és közepes termelők és az új mezőgazdasági termelők körében a mezőgazdasági földterületek elvesztésének szigorúbb felügyeletét; ezért javasolja a közös agrárpolitika (KAP) meglévő eszközeinek módosítását, így például a gazdaságoknak nyújtott közvetlen kifizetések esetleges korlátozását, a helyi és a kis- és közepes méretű gazdaságok és az új agroökológiai termelők mezőgazdasági földterülethez való hozzáféréseinek elősegítése céljából, akár egyéni, akár szövetkezeti formában, elkerülendő az aktív mezőgazdasági termelők számának csökkenését; azt javasolja, hogy a KAP-ban maradjon meg a gazdaság és az ökológia közötti egyensúly; ösztönzi a vízhiányos területeken a visszanyert víz öntözésre való felhasználását és a mezőgazdasági erdőművelés előmozdítását;

8. üdvözli, hogy az Európai Bizottság bővíteni kívánja az ökológiai gazdálkodást, és el kívánja érni, hogy előzetes hatásvizsgálat függvényében 2030-ig az EU mezőgazdasági területének legalább 25 %-át jelöljék ki erre a célra, valamint jelentősen kibővítené az ökológiai akvakultúrát; arra kéri emellett az Európai Bizottságot, hogy értékelje a hasonló környezeti előnyökkel járó egyéb gazdálkodási és termelési rendszereket is. ebben a tekintetben azt javasolja, hogy vizsgálják meg és támogassák a helyi és regionális területi politikák szerepét az ökológiai, precíziós és integrált termelésre szánt és a környezeti erőforrások megővésére tekintettel lévő területek megővésének és növelésének eszközeként olyan programok révén, mint például a helyi élelmiszer-politikák (ideértve a biokörzeteket, ökorégiókat, biorégiókat⁽³⁾) és a képzési folyamatok; kéri, hogy a KAP-ban az átmenet az ökológiai termékek fogyasztása ütemének megfelelően menjen végbe; olyan intézkedésekre is felszólít, amelyek célja az egész bioágazat strukturálásának támogatása is a termelés fejlesztése mellett, az e termelési és feldolgozási módszerhez kapcsolódó hozzáadott érték különböző régiókban való megőrzése érdekében, ideértve az öntözési közösségek ösztönzését is, hogy a biotermelők számára a biogazdálkodásra vonatkozó jogszabályoknak megfelelő vizet biztosítsanak;

9. kéri, hogy a rövid ellátási láncok kapjanak nagyobb hangsúlyt, valamint ismerjék el az európai termelési rendszerek sokféleségét, ideértve az olyan alternatív termelési rendszereket is, amelyek célja a termelés, a feldolgozás és a forgalmazás minőségi táplálkozást és az állatok és a környezet jólétét célzó helyi/regionális formáinak fejlesztése; felszólít a rövid ellátási láncok támogatása és megerősítése európai keretének létrehozására az innovatív és sikeres helyi gyakorlatokból kiindulva; felszólít a feldolgozókat, a helyi hatóságokat, az agrár- és erdőgazdaságokat, a kereskedőket és a helyi fogyasztókat bevonó kollektív területi projektek támogatásának elősegítésére a helyi élelmiszer-kínálat kialakítása érdekében; kéri a helyi-regionális termelés és feldolgozás diverzifikációjának, valamint új ágazatok (például növényi fehérjék, különösen hüvelyesek, és minőségi ágazatok, például bogyós gyümölcsök, diófélék stb.) – amelyek a másodlagos vagy hulladékáramokhoz kapcsolódó másodlagos ellátási láncokat is számításba veszik – fejlesztésének támogatását annak érdekében, hogy hozzáadott értéket teremtsenek az élelmiszerlánc különböző szakaszaiban, megvizsgálva annak lehetőségét, hogy a fenntartható termelésre vonatkozó tanúsítványokat vezessenek be, amelyek figyelembe veszik a víz- és talajgazdálkodást is. Ebben az összefüggésben megjegyzi, hogy az olyan fogalmakat, mint helyi és regionális, a szóban forgó termék szemszögéből kell szemlélni. A kiindulópont a termék alacsony környezeti lábnyoma, a szükségtelen szállítások elkerülése, valamint a termelők és a fogyasztók közötti jobb kapcsolat;

⁽³⁾ Példa erre a BioRegio Bayern 2012, amelynek célja, hogy 2030-ig a földterületek 30 %-át bevonja az ökológiai gazdálkodásba (forrás: *The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable*, az RB megbízásából készült tanulmány).

10. elismeri, hogy az élelmiszeripari termékek előállítása, feldolgozása, kiskereskedelme, csomagolása és szállítása hozzájárul a levegő, a talaj és a víz szennyezéséhez és az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásához, valamint súlyos hatással van a biodiverzításra, ezért másodlagos áramok érvényre juttatását kéri egy körkörös gazdasági modell megvalósítása céljából; az Európai Bizottsághoz hasonlóan sürgeti a következő intézkedéseket:

- a) a növényvédő vegyszerek felhasználásának és általános kockázatának 50 %-kal történő csökkentése, valamint a legveszélyesebb peszticidek (*) felhasználásának 50 %-kal történő csökkentése 2030-ig; biztosítva, hogy mind peszticidekből, mind gazdálkodási módszerekből valódi, termelékenységiüket nem korlátozó alternatívákat kínálnak a mezőgazdasági termelők számára, és e célból bővítsék a terület kutatási erőforrásait, valamint felgyorsítsák a piacra jutást;
- b) a tápanyagvesztés legalább 50 %-kal történő csökkentése, anélkül, hogy ez a talaj termelékenységének romlásához vezetne;
- c) a műtrágyák használatának 20 %-kal történő csökkentése 2030-ig;
- d) a haszonállatok és az akvakultúra esetében használt antimikrobiális szerek értékesítésének 50 %-os csökkentése 2030-ig;
- e) a mezőgazdasági ágazatból és a földhasználatból származó üvegházhatást okozó gázok, különösen a dinitrogén-oxid, illetve a részben az állattenyésztési ágazatból, valamint a tőzeglápok mezőgazdasági hasznosításából származó metán kibocsátásának további csökkentése, megfelelően hozzájárulva az európai klímarendelethez meghatározott folyamathoz. E célból az RB felkéri az Európai Bizottságot, hogy a lehető leghamarabb tegye közzé a 2030-ra vonatkozó éghajlati célkitűzések tervét, amelynek célja az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére irányuló cél felfelé történő módosítása, vagyis annak az 1990-es szinthez képest legalább 55 %-ra történő növelése (3), egy olyan koherens és átfogó terv végrehajtásával, amely megfelelő pénzügyi kötelezettségvállalásokat tartalmaz;
- f) az európai legelőterületek és fehérjetakarmány-termelés növelése az európai éghajlati és környezetvédelmi normákat nem teljesítő takarmány- és fehérjeimport mennyiségének csökkentése révén;

11. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy a végrehajtás részeként végezzen hatásvizsgálatokat a számszerű célok meghatározásának módjáról. Azokat az országokat, amelyek nagy mennyiségben használnak antibiotikumokat, vegyi növényvédő szereket és növényi tápanyagokat, jobban kellene arra ösztönözni, hogy csökkentsék használatukat, mint azokat az országokat, ahol már most is alacsony ezek felhasználása;

12. javasolja, hogy készítsenek átlátható és közölhető hatásvizsgálatokat a középtávon elért célok figyelemmel kísérése és a szükséges kiigazítások újratárgyalása érdekében, a tagállamokkal, a helyi és regionális önkormányzatokkal, valamint az agrár-ipari szereplőkkel egyeztetve;

13. szigorúbb intézkedések bevezetését javasolja az intenzív ipari állattenyésztési gyakorlatok környezeti hatásaival szemben; kéri, hogy a stratégiában előirányzott, hivatalos tanúsítást jelző állatjóléti címkézést tegyék kötelezővé uniós szinten; javasolja az állattartás módjának világos és kötelező jelölését, ami kiterjed az állat életciklusára, lehetővé téve a termelők számára, hogy elismertessék az általuk alkalmazott gyakorlatok javulását, a fogyasztók számára pedig, hogy az igényeiknek megfelelő termékeket választhassák; javasolja a ketreces tenyésztés fokozatos és tervezett csökkentését az Európai Unió egész területén többek között az érintett gazdaságok állománysűrűségének csökkentése, valamint az akvakultúrára irányuló külterjes állattenyésztés támogatása révén; kéri, hogy a KAP-kifizetéseket tegyék függővé attól, hogy az üzemek betartanak-e egy bizonyos állománysűrűségi plafont, és erősítsék meg a KAP állatjóléti szabályokra vonatkozó feltételrendszerét;

14. új ökológiai rendszereket szorgalmaz, amelyek egyenlő mértékű, kötelező, hatékony és egyre fontosabb finanszírozási forrást jelentenek a fenntartható termelői gyakorlatok támogatása érdekében, amelyek egyebek mellett jelentősen javítják a mezőgazdasági termelők és az erdőgazdálkodók által történő szénmegkötést, valamint a biológiai sokféleséget; emlékeztet ugyanakkor arra, hogy a KAP második pillérében foglalt agrár-környezetvédelmi és klímavédelmi intézkedések a KAP messze a leghatékonyabb „zöldítő” intézkedéseinek bizonyultak, és hogy ez kapcsolódik ahhoz, hogy ezeket az intézkedéseket a regionalizált irányítás esetében alulról felfelé építkező megközelítéssel határozzák meg; következőképpen kéri, hogy használják ki a KAP első pilléréből a másodikba történő átcsoportosítás lehetőségeit, és hogy a regionális önkormányzatokat mind európai, mind nemzeti szinten vonják be az ökoszisztémák meghatározásába, hogy nagyobb koherenciát és komplementaritást lehessen biztosítani az ökoszisztémák és az éghajlatváltozáshoz kapcsolódó agrár-környezetvédelmi intézkedések között, és hogy jobban figyelembe vegyék a területek szükségleteit; emellett javasolja

(*) Ezek olyan növényvédő szerek, amelyek olyan hatóanyagokat tartalmaznak, amelyek megfelelnek a 1107/2009/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet (HL L 309., 2009.11.24., 1. o.) II. mellékletének 3.6.2–3.6.5. és 3.8.2. pontjában meghatározott kizárási kritériumoknak, vagy amelyeket az említett melléklet 4. pontjában meghatározott kritériumok szerint helyettesítésre jelölt anyagnak tekintenek.

(3) Hasonló kérést fogalmazott meg a következő vélemény: *Európai klímarendelet: a klímasemlegesség elérését célzó keret létrehozása* [COR-2020/01361 – előadó: Juan Moreno Bonilla (EPP/ES)] (HL C 324., 2020.10.1., 58. o.).

az alacsonyabb ökológiai hatású extenzív állattenyésztési gyakorlatok támogatását. Fontos, hogy a mezőgazdasági termelőket európai és tagállami forrásokból kompenzálni lehessen a mezőgazdasági termeléssel kapcsolatos több-letköltségeikért a környezeti, gazdasági és társadalmi fenntarthatóság egyensúlyának biztosítása érdekében;

15. a mezőgazdasági ágazat változásával párhuzamosan szükségesnek tartja a fenntartható haltermelésre való áttérés felgyorsítását; intézkedéseket javasol a kisüzemi halászok, köztük a legkülső régiókban fenntartható halászatot folytatók védelmére és fokozására, valamint az intenzív ketreces tenyésztés, az illegális ipari halászat és a túlhalászás elleni küzdelemre, ideértve megfelelőbb intézkedések bevezetését a közös halászati politika (KHP) és a kereskedelmi megállapodások felülvizsgálata keretében;

16. szorgalmazza olyan javaslatok kidolgozását, amelyek célja a tengeri területrendezés és az olyan területek hálózatának létrehozása, ahol egy megfelelő időszakban a halászat minden formája tilos, hogy hatékonyabban megvalósítható legyen a halászati erőforrások kinyerése és a tenger reprodukciós képessége között célként kitűzött egyensúly; kéri, hogy a környezetvédelmi szempontból legsérülékenyebb területeken tegyenek erőfeszítéseket a fenntartható halászati gazdálkodási tervek hatékonyabb bevezetésére;

Élelmiszer-környezet, az elhízás elleni küzdelem, a felelősségteljes és kritikus fogyasztás előmozdítása

17. ismét hangsúlyozza a fogyasztói döntések és étkezési szokások mint az élelmiszerrendszer megváltoztatásának alapvető tényezői jelentőségét; támogatja az Európai Bizottság azon szándékát, hogy megkönnyítse az egészséges és fenntartható étrendre való áttérést, összhangban a fenntartható fejlődésről szóló 2030-as menetrend 12. céljával⁽⁶⁾; ezért felhívja az Európai Bizottságot, hogy hajtsa végre koherens és célzott intézkedéscsomagot a bizonyítottan egészséges mediterrán étrend, valamint olyan egészséges táplálkozási rendszerek előmozdítása érdekében, amelyekben több a növényi összetevő és megfelelő a zsír- és cukorfogyasztás;

18. arra kéri az Európai Bizottságot, hogy fogalmazzon meg a termékek tápanyag-összetételének címkézésére vonatkozóan európai szinten elfogadott, a legfrissebb tudományos kutatási adatokra alapuló, megfelelőbb rendszereket; felhívja az Európai Bizottságot, hogy vizsgálja meg a táplálkozási értékekre vonatkozó európai adatbázis létrehozásának és az európai tápértékelő program megalkotásának megvalósíthatóságát. A tudatos fogyasztás ösztönzése érdekében arra kell törekedni, hogy átlátható, teljeskörű és egyértelmű tájékoztatást nyújtsanak a tápértékről, figyelembe véve a termékek eredetét, a szállítás környezeti hatását és a termelési módszereket;

19. hangsúlyozza, hogy a tájékoztató címkézéssel kapcsolatos intézkedéseken kívül olyan oktatási, ösztönző és strukturális intézkedéseket kell alkalmazni, amelyek a kritikus és felelősségteljes fogyasztásra összpontosítanak, és elősegítik az egészséges és mindenki számára hozzáférhető élelmiszer-környezetet; ezért tájékoztató kampányokat és oktatási programokat javasol az egészséges táplálkozásról és a növényi összetevőkben és rostokban gazdag étrendről; támogatja olyan adókedvezmények elfogadását, amelyek a fogyasztókat az egészséges és fenntartható étrend melletti döntésre ösztönzik; emellett az agrár-élelmiszeripart a nagymértékben feldolgozott és egészségtelen, magas cukor-, só- és telített zsír-tartalmú élelmiszerek forgalmazásának és reklámozásának mellőzésére ösztönzi;

20. határozottan támogatja az azt biztosító intézkedéseket, hogy az élelmiszer ára a valós környezeti és társadalmi költségeket tükrözze, és hogy az elsődleges termelők tisztességes jövedelemben részesüljenek munkájukért; ezért felhívja az Európai Bizottságot, hogy a tudományosan igazolt környezeti és közegészségügyi költségekre tekintettel vitassa meg a tagállamokkal a feldolgozók és a kiskereskedelem felvásárlóerejének korlátozását és az elsődleges termelők tárgyalási pozíciójának erősítését célzó intézkedéseket. Amennyiben a termékek tisztességes ára magasabb fogyasztói árat tesz szükségessé, az RB ezt elfogadhatónak tartja⁽⁷⁾;

21. felhívja az Európai Bizottságot, hogy tegye az élelemhez való jogot a stratégia végrehajtásának egyik sarokkövévé; ezért azt javasolja, hogy működjenek együtt a tagállamokkal, valamint a helyi és regionális önkormányzatokkal olyan rövid- és középtávú (például gazdasági támogatás) és hosszú távú (strukturális szociálpolitikák) intézkedések meghozatala céljából, amelyek célja a legkiszolgáltatottabb csoportok fenntarthatóbb és egészségesebb táplálékrendszerhez való hozzáféréseinek elősegítése az elhízás és az alultápláltság elleni küzdelem elősegítése érdekében; felszólít a gyermekkori elhízás és az alultápláltság leküzdését célzó, a 2020 utáni időszakra szóló európai cselekvési terv kidolgozására; hangsúlyozza, hogy az egészséges élelmiszerek megfizethetőségét inkább közvetlen szociális politikákkal és intézkedésekkel kell támogatni, ugyanakkor tisztességes termékek kell biztosítani a mezőgazdasági termelők és a munkavállalók számára;

⁽⁶⁾ 12. fenntartható fejlődési cél: Felelős fogyasztás és termelés.

⁽⁷⁾ Lásd pl. Willet, W., et al. (2019). *Food in the Anthropocene: the EAT–Lancet Commission on healthy diets from sustainable food systems. The Lancet Commissions*, 393. szám (1170), 447–492. o. Lásd még: Howard, P. et al. *Global Meat: Social and Environmental Consequences of the Expanding Meat Industry*. MIT Press, 2019.

Fenntartható közbeszerzés, zöld élelmiszer-beszerzés, oktatási programok

22. szorgalmazza, hogy nagyobb hangsúlyt kapjon a zöld közbeszerzés és a zöld élelmiszerbeszerzés szerepe, mivel ezek olyan eszközök, amelyek támogatják az egészséges és fenntartható étrendet, valamint előmozdítják és megerősítik a regionális sajátosságokon alapuló helyi mezőgazdaságot, garantálva a helyi és regionális termelők piaci részesedését⁽⁸⁾;
23. rugalmasabb kritériumok kidolgozását tartja szükségesnek a regionális sajátosságokon alapuló helyi termékek közbeszerzési ágazatban történő szisztematikusabb bevezetés érdekében, például a 0 km elvének elfogadásával az iskolai étkeztetésben; továbbá szorgalmazza egy hatékony tanácsadási rendszer vagy egyszerűsített európai útmutató bevezetését, amely egyértelmű útmutatást nyújt az állami szervek számára a fenntarthatósági kritériumok elfogadásának mikéntjéről;
24. támogatja, hogy az Európai Bizottság ösztönzi a tagállamokat és a helyi és regionális önkormányzatokat az iskolákban a mezőgazdasággal, az élelmiszerekkel, a környezettel és az éghajlattal kapcsolatos oktatási programok végrehajtására; elengedhetetlennek tartja a kritikus fogyasztás ösztönzését, valamint a mezőgazdaság, az étkezési kultúra és a környezettudatosság oktatásának támogatását a fiatalabb generációk és a legkiszolgáltatottabb csoportok körében;

A hulladék csökkentése és megelőzése, a körforgásos gazdaság előmozdítása

25. sürgeti az Európai Bizottságot, hogy terjesszen elő ambiciózus jogszabályokat és kötelező érvényű célokat az élelmiszer-pazarlás megelőzésére és csökkentésére; elvárja, hogy az Európai Bizottság az élelmiszer-pazarlással és élelmiszer-vesztéssel foglalkozó uniós platformmal együttműködésben határozottan fenntartsa az élelmiszer-pazarlás felére történő csökkentésére vonatkozó, 2030-ig megvalósítandó kötelező célkitűzését; sürgeti az Európai Bizottságot, hogy fordítson fokozott figyelmet a legkülső régióknak nyújtandó nagyon fontos támogatásra a gazdaságok jobb körforgása, az agrár-élelmiszeripari és a halászati ágazatból származó maradékanyagok és melléktermékek kezelésének, újrafeldolgozásának és hasznosításának javítása céljából;
26. javasolja, hogy továbbra is alkalmazzanak egységes jövőképet az élelmiszerláncsal kapcsolatosan, ideértve a hulladék korlátozását célzó intézkedéseket úgy az előállítási szakaszban (elsődleges termelés) és a feldolgozás alatt, mint az élelmiszerek szállítása, forgalmazása, valamint háztartási és azon kívüli fogyasztása során; javasolja a szupermarketeknek a termékek hatékonyabb tárolására való ösztönzését és intézkedések meghozatalát a szupermarketek megadóztatására a felesleg nem hatékony felhasználása esetén; üdvözli bizonyos tagállamok kezdeményezését, mely szerint kötelező adományokkal raktárkészletet kellene létrehozni;
27. felszólít arra, hogy az élelmiszertermékek címkéin nyújtsanak pontosabb információkat a lejártra vonatkozóan, jelezve, hogy a termék meddig őrzi meg minőségét, illetve hogy meddig fogyasztható. Fontosnak tartja a fogyasztókra irányuló kommunikációs és tudatosságnövelő kampányokat, amelyek célja a pozitív viselkedésformák előmozdítása az élelmiszer-pazarlás korlátozása érdekében; alulról felfelé építkező megközelítést is ajánl, amelynek célja a számos városban és régióban megjelenő innovációk és bevált gyakorlatok megismerése és megerősítése;

28. támogatja olyan intézkedések előírását, amelyek a termelési lánc egészében, a műanyagokat illetően is elősegítik a „zéró hulladék”, az újrafelhasználás és a körforgásos gazdaság formáin alapuló termelési és területi fejlesztési modellek terjesztését; hangsúlyozza, hogy a közbeszerzés egy olyan erős eszközt jelent, amelyen keresztül a helyi és regionális önkormányzatok normákat határozhatnak meg, és a piacot több fenntartható és helyi termék és szolgáltatás irányába terelhetik; alulról építkező megközelítést javasol, olyan programokkal, amelyek célja a körforgásra irányuló pozitív intézkedések támogatása városi, városkörnyéki és vidéki környezetben, valamint a legkülső régiók esetében⁽⁹⁾;

Nemzetközi kereskedelem, szolidaritás és fenntartható fejlődés harmadik országokban

29. globális megközelítés alkalmazását tartja szükségesnek a fenntartható agrár-élelmiszeripari rendszerekre való áttérés során a harmadik országokkal való együttműködés és a nemzetközi kereskedelempolitika révén; hangsúlyozza, hogy az EU, amely a világ vezető élelmiszer-importőre és -exportőre, növelte a harmadik országoktól való függőségét, kereskedelempolitikája pedig mostanáig úgy alakult, hogy ellentmond a társadalmi és környezeti céljainak; sürgeti az Európai Bizottságot, hogy aktívan keressen megoldásokat erre a kérdésre, különösen a mezőgazdasági világkereskedelem szabályai, az árak uniós és nemzetközi piacokon történő alakulása, valamint a hús- és tejtermék-kereslet és -termelés fenntartható egyensúlya tekintetében;

⁽⁸⁾ Ezzel kapcsolatban emlékeztet és ezáltal felhívja a figyelmet a 2015. júliusi, 113. plenáris ülésen elfogadott, a fenntartható élelmiszerekről szóló állásfoglalás (HL C 313., 2015.9.22., 5. o.) 19. pontjára: „javasolja, hogy a fenntartható termelésben és a felelős fogyasztásban érintett különböző szereplők [...] kapjanak tájékoztatást annak lehetőségeiről, hogy miként egészíthetik ki fenntarthatósági kritériumokkal [...] pályázati felhívásaikat [...]”;

⁽⁹⁾ Példa erre a szlovéniai Maribor városának esete, ahol a város és a vidéki környezet között sinergiákat hoztak létre a szerves hulladék műtrágyává történő átalakításával (forrás: „The Role of Local and Regional Authorities in making food systems more sustainable”, az RB megbízásából készült tanulmány).

30. kitar amellet, hogy a kereskedelmi megállapodásokat az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentésére irányuló célkitűzés figyelembevételével és a fenntartható fejlődés koncepciója alapján kell értékelni; felszólít a fenntartható erdőgazdálkodásról, valamint az erdőirtás elleni küzdelemről, az állatjólétről és az emberi jogok megsértése elleni küzdelemről szóló fejezetek megerősítésére ⁽¹⁰⁾;

31. úgy véli, hogy az olyan kereskedelempolitika, amely nem biztosítja, hogy a külső piacok a fenntarthatóság és az élelmiszer-biztonság tekintetében megfeleljenek a magas szintű európai normáknak, súlyosan alááshatja a belső piacot, és veszélyeztetheti a mezőgazdasági ágazatot; az európai kereskedelmi egyezményeket elengedhetetlennek tekinti a belső és a külső piac közötti egyenlő versenyfeltételek biztosításához, megőrizve az európai mezőgazdasági termelők versenyképességét és garantálva a méltányos javadalmozást; határozottan kéri a termelési szabályok szigorú kölcsönösségének megtárgyalását harmadik országokkal, egységesítve a növény- és környezetvédelmi előírásokat, adott esetben azonosítva a helyi „primőr” termékeket, és a termékek közös európai piacra történő belépéskor történő ellenőrzésének megerősítését; támogatja a határokon beszedendő szén-dioxid-adót, amely megakadályozza az uniós vállalatokat abban, hogy a termelést kevésbé szigorú környezetvédelmi előírásokkal rendelkező országokba helyezték át;

Kormányzás, végrehajtás, nyomon követés

32. javasolja a jövőbeli KAP, a KHP és az operatív programok és a nemzeti KAP-stratégiai tervek következetes hozzáigazítását az európai zöld megállapodásban foglalt célokhoz, nevezetesen „a termelőtől a fogyasztóig” tárgyú, valamint a biológiai sokféleségről szóló 2030-as stratégiákban felvázolt célokhoz; ebben az összefüggésben sürgeti, hogy a KAP-rendeletbe vegyenek fel közös, számszerűsíthető és mérhető célokat a nemzeti stratégiai tervek tekintetében; javasolja, hogy legyenek egyértelmű hatásmutatók a célok kitűzése és az eredmények nyomon követése érdekében; kéri, hogy a régiók töltsenek be kiemelt szerepet a stratégiai tervek irányításában, különösen a második pillér esetében; reméli, hogy a KAP reformterveiből nem vész el a területi és regionális logika;

33. sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy a 2021–2027 közötti többéves pénzügyi keretnek a júliusi Európai Tanács álláspontja szerint a KAP számára elkülönített része 6,4 %-kal csökkent a jelenlegi időszakhoz képest. A zöld átmenet európai mezőgazdasági termelésben való megvalósításával kapcsolatos ambiciózus céloknak együtt kell járniuk a KAP és különösen az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap ambiciózus költségvetésével. Sajnálja ezenkívül, hogy a rendeletjavaslatokban mindeddig nem tükröződtek még jobban azok az erőfeszítések, amelyek célja a KAP átalakítása a nagyobb közérdek-orientáltság, fenntarthatóság és erőforrás-védelem irányába, valamint hogy az azokban alkalmazott megközelítések a hosszú átmeneti időszakok miatt csak jelentős késedelemmel mutatják meg hatásukat;

34. üdvözli, hogy az élelmiszerrendszer valamennyi szereplőjét be kívánják vonni a stratégia végrehajtásába és nyomon követésébe, nem feleledkezve a civil társadalomról és a helyi és regionális szervezetek képviselőiről sem; szükségesnek tartja, hogy a stratégiában horizontális és többszintű irányítási rendszereket hozzanak létre, amelyek képesek átfogó működést biztosítani az Európai Bizottság érintett főigazgatóságai között; reméli, hogy példát fognak venni olyan részvételi modellekről, mint amilyenek például a számos helyi és regionális önkormányzat által alkalmazott élelmiszertanácsok;

35. javasolja, hogy az Európai Bizottság kezdeményezzen szoros együttműködést nemcsak a Parlamenttel, hanem a Régiók Európai Bizottságával és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottsággal is a két stratégia végrehajtása és nyomon követése terén.

Kelt Brüsszelben, 2020. december 10-én.

*a Régiók Európai Bizottsága
elnöke*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁰⁾ Hasonló kérést fogalmazott meg a következő vélemény: *A világ erdőinek védelmére és helyreállítására irányuló uniós fellépés fokozása* [COR-2019/04601 – előadó: Roby Biver (PES/LU)] (HL C 324., 2020.10.1., 48. o.)